

UPRAVLJALSKE SMERNICE

ZA VAROVANE VRSTE PTIC NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA LJUBLJANSKO BARJE CERKNIŠKO JEZERO NANOŠČICA - POREČJE

KONČNO POROČILO
December 2006

*Pričujoči dokument je bil izdelan v okviru projekta LIFE Narava »Vzpostavitev dolgoročnega varstva kosca *Crex crex* v Sloveniji (LIFE03NAT/SLO/000077)«, financiranega s pomočjo finančnega instrumenta za okolje Evropske skupnosti – LIFE.*

Avtor: dr. Primož Kmecl

Strokovni pregled: Luka Božič, univ. dipl. biol.

DOPPS Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije
Tržaška 2
SI-1000 Ljubljana

Pričujoči dokument je bil izdelan v okviru projekta LIFE Narava »Vzpostavitev dolgoročnega varstva kosca *Crex crex* v Sloveniji (LIFE2003NAT/SLO/000077)«, financiranega s pomočjo finančnega instrumenta za okolje Evropske skupnosti - LIFE.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	4
2	METODOLOGIJA	4
3	SISTEMATSKI DEL.....	5
4	MOŽNI KONFLIKTI PRI UPRAVLJANJU.....	40
4.1	LJUBLJANSKO BARJE.....	40
4.2	CERKNIŠKO JEZERO.....	40
5	LITERATURA.....	40

1 UVOD

Ljubljansko barje, Cerkniško jezero in porečje Nanoščice so na podlagi Zakona o ohranjanju narave (ZON-UPB2, UL RS 96/2004) in ustrezne Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (UL RS 49/2004), razglašeni za posebna varstvena območja – območja Natura 2000. V Prilogi 2 uredbe so ta območja navedena pod identifikacijsko številko SI5000014, SI5000015 in SI5000017, navedene pa so tudi varovane vrste in splošni varstveni cilji (tabela 1). ZON v 2. odstavku 33. člena predpisuje določitev varstvenih ciljev in varstvenih usmeritev, podrobneje pa tudi uredba v 7. členu. Pričujoče upravljalne smernice naj bi služile kot podlaga za izdelavo ustreznih varstvenih usmeritev po ZON.

2 METODOLOGIJA

Pri pripravi upravljalnih smernic sem uporabil naslednje vire:

- ekološke zahteve vrst, ki smo jih ugotavljali iz literaturnih virov, bodisi splošnih (navedeni so na koncu študije), bodisi posebnih (navedeni na koncu opisa za vsako posamezno vrsto)
- ukrepe SKOP, predvsem še neobjavljeni predlog ukrepa »VTR«: »Zagotavljanje ugodnega stanja vrst in habitatov vlažnih travišč« (DOPPS, julij 2006, *neobjavljeno*)
- Vrstni akcijski načrt 2005-2015 za kosca (BOŽIČ, L. *et al.* 2006)
- Raziskava habitata kosca *Crex crex* v Sloveniji (BOŽIČ, L. & KMECL, P. 2006)
- Študijo »Integrating NATURA 2000 Requirements into the National Rural Development Programme 2007-2013« (DOPPS 2005)
- Upravljalne smernice za SPA Drava (BOŽIČ, L. *pers. comm.*)
- Popis izbranih vrst in upravljalne smernice za kvalifikacijske vrste ptic na območju Tople (MIHELIČ, T. 2006)

Delo je potekalo na začetku predvsem na prečiščevanju seznama smernic, predvsem z upoštevanjem ukrepov SKOP ter gozdarskih ukrepov (na primeru Tople), ter kasneje na konkretizaciji ob upoštevanju ekoloških zahtev vrst in obstoječega akcijskega načrta za kosca.

Na začetku študije so najprej predstavljene varovane vrste ptic (tabela 1), njihove ekološke zahteve, razširjenost v Sloveniji in na posebnih območjih varstva (sistematski del), nato pa še tabela s ključnimi varstvenimi podatki o vrstah (tabela 2), seznam smernic (priloga 1) ter pregledna tabela o uporabi smernic za posamezne vrste ptic (priloga 2).

3 SISTEMATSKI DEL

Tabela 1: Varovane vrste ptic in varstveni cilji na Ljubljanskem barju, Cerknškem jezeru in porečju Nanoščice po Uredbi o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (UL RS 49/2004) – Priloga 2

SI5000014	Ljubljansko barje	bičja trstnica (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>) čapljica (<i>Ixobrychus minutus</i>) črna štokrlja (<i>Ciconia nigra</i>) kobiličar (<i>Locustella naevia</i>) kosec (<i>Crex crex</i>) pepelasti lunj (<i>Circus cyaneus</i>) pisana penica (<i>Sylvia nisoria</i>) prepelica (<i>Coturnix coturnix</i>) priba (<i>Vanellus vanellus</i>) rakar (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>) rdečenoga postovka (<i>Falco vespertinus</i>) rečni cvrčalec (<i>Locustella fluviatilis</i>) repaljščica (<i>Saxicola rubetra</i>) rjava penica (<i>Sylvia communis</i>) rjavi srakoper (<i>Lanius collurio</i>) rumena pastirica (<i>Motacilla flava</i>) slavec (<i>Luscinia megarhynchos</i>) sloka (<i>Scolopax rusticola</i>) sršenar (<i>Pernis apivorus</i>) veliki skovik (<i>Otus scops</i>) veliki škurh (<i>Numenius arquata</i>) vodomec (<i>Alcedo atthis</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - povečanje obstoječega obsega travišč, - izboljšanje ekoloških značilnosti travišč (povečanje deleža ekstenzivno obdelovanih travišč), - povečanje obstoječega obsega mejic, - ohranjanje gozdnih osamelcev, - ohranitev obstoječega vodnega režima;
SI5000015	Cerkniško jezero	belorepec (<i>Haliaeetus albicilla</i>) bičja trstnica (<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>) bobnarica (<i>Botaurus stellaris</i>) grahasta tukalica (<i>Porzana porzana</i>) kosec (<i>Crex crex</i>) kostanjevka (<i>Aythya nyroca</i>) kozica (<i>Gallinago gallinago</i>) mala tukalica (<i>Porzana parva</i>) prepelica (<i>Coturnix coturnix</i>) raca žličarica (<i>Anas clypeata</i>) rakar (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>) rdečenoga postovka (<i>Falco vespertinus</i>) rdečenogi martinec (<i>Tringa totanus</i>) reglja (<i>Anas querquedula</i>) repaljščica (<i>Saxicola rubetra</i>) rjavovrati ponirek (<i>Podiceps grisegena</i>) rumena pastirica (<i>Motacilla flava</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - ohranitev obstoječega obsega in obstoječih ekoloških značilnosti vodnih in travniških površin ter trstišč, - zagotovitev miru okoli gnezdišč, zlasti na vznemirjanje občutljivih vrst;
SI5000017	Nanoščica - porečje	kosec (<i>Crex crex</i>) pisana penica (<i>Sylvia nisoria</i>) rjavi srakoper (<i>Lanius collurio</i>) srpična trstnica (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>) vodomec (<i>Alcedo atthis</i>)	<ul style="list-style-type: none"> - ohranitev obstoječega obsega travniških površin in trstišč, - izboljšanje ekoloških značilnosti travišč (povečevanje deleža ekstenzivno obdelovanih travišč);

ćrna Ńtorklja *Ciconia nigra*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Prebivališće ćrne Ńtorklje so niŃinski poplavni in vlaŃni listopadni gozdovi z bliŃino razlićnih tipov voda (moćvirij, potokov, mrtvic, rek), ki jih vrsta potrebuje za prehranjevanje. Ćrna Ńtorklja je znaćilna ptica obseŃnih rećnih lok. Velja za plaho ptico. Gnezdo vselej zgradi na velikem, debelem drevesu. Par navadno već let zaporedoma uporablja isto gnezdo. Posamezen par potrebuje 50-150 km² primerneĝa gnezdilnega biotopa, ki je v ćasu gnezdenja hkrati tudi prehranjevališće. Prehranjuje se predvsem z ribami, dvoŃivkami in vodnimi ŃuŃelkami. Većji del populacije ćrne Ńtorklje se pred zimo odseli v tropsko Afriko. Evropska populacija ćrne Ńtorklje je majhna (<10.000 parov), vendar v zadnjih letih stabilna.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: V Sloveniji je ćrna Ńtorklja splošno razširjena, vendar redka in zelo maloŃtevilna gnezdilka (25-35 gnezdećih parov).

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOĆJIH VARSTVA**Ljubljansko barje:**

Izginula gnezdilka, zadnje gnezdenje znano iz leta 1995. Gnezdo je bilo leta 1986 najdeno v Ćrnem logu, ter v naslednjih letih v Logu pri Gmajnicah.

VARSTVENE CONE**Ljubljansko barje:**

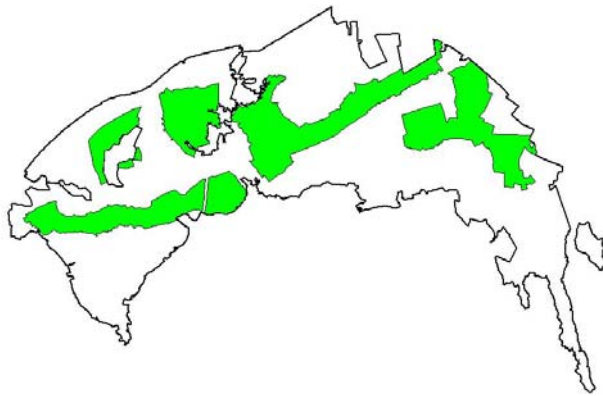
sršenar *Pernis apivorus*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Sršenar je splošno razširjena vrsta ujede, specializirana na prehranjevanje z osami, ki jih izkopava iz njihovih gnezd v tleh. Zaradi skrivnostnega načina življenja je ena izmed najslabše raziskanih, a pogostih vrst ujed v Evropi. Gnezditveni habitat sršenarja je strukturirana pokrajina s presvetljenimi gozdovi in nanje navezujočo odprto, kulturno krajino. Prehranjuje se na košenih travnikih, gozdnih robovih in gozdnih jasah. Sršenar je selivka, ki se vrne v naše kraje pozno spomladi (sredi maja), zaradi česar je tudi gnezditvev zelo pozna (gnezditvena sezona traja do konca avgusta).

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: V Sloveniji je sršenar precej razširjen, vendar nikjer ni posebej številčen. Največje populacije najdemo v nižinskih gozdovih vzdolž Drave in Mure ter ponekod v primorskem svetu.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Ljubljansko barje:**

Redek gnezditvev. Posamezni teritoriji na Grmezu, v Kozlarjevi gošći in ob Ljubljani.

VARSTVENE CONE**Ljubljansko barje:**

sloka *Scolopax rusticola*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Grmovno gozdnato področje heterogenega značaja in kmetijske rabe. Izogiba se velikih njivskih površin. Tipičen habitat bi lahko označili kot zaraščajočo presvetljeno loko. Struktura gozda mora biti zadosti redka, da ne ovira leta in obenem omogoča razvoj zeliščnega sloja, pomembnega za prehranjevanje in gnezditve. V ravninah ima raje listnat gozd. Pogozdovanje z iglavci na začetku nudi potencialni habitat, ko pa se takšen gozd zapre, za sloko ni več primeren. Gnezda so običajno na vlažnem, a ne mokrem območju. Redkeje na apnenčasti podlagi. Če so pogoji ustrezni, gnezdi lahko tudi v gozdovih subalpinskega pasu.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Zelo redka in lokalna gnezdilka. Posavje, Ljubljansko barje, ponekod v slovenski Istri ter na drugih lokacijah po celi Sloveniji.

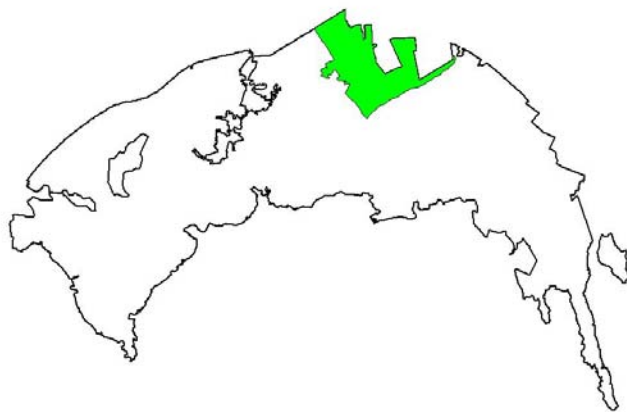
RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

Manj pogosta gnezdilka. Pogosta na severnem delu (ca. 10 km²) med Ljubljanico, Curnovcem, Rakovo jelšo ter Vnanjimi Goricami. Ločeno tudi ob Glinškem potoku. Ljubljansko barje je najpomembnejše območje za vrsto v Sloveniji.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

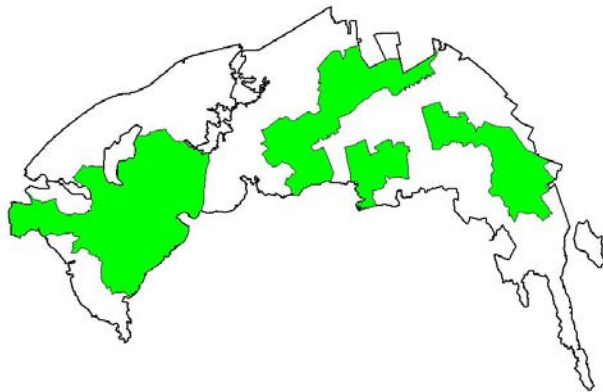
kobiličar *Locustella naevia*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Odprta pokrajina, z raznovrstno visoko vegetacijo, skupaj z grmovjem in mejicami, npr.: rastje ob manjših potokih in rekah, manjše površine z mladim drevjem, močvirnate površine z redkimi drevesi, trstišča z grmovjem, nove plantaže topolov. Travnata površina mora biti najmanj 20 – 30 cm visoka, gosta, vendar takšna, da še vedno omogoča premikanje. Vlažnost tal je drugotnega pomena za vrsto.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Lokalno; SV Slovenija na Dravskem, Ptujskem in Murskem polju, v Posotelju in na Ljubljanskem barju.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Ljubljansko barje:**

Razširjen razpršeno, ob Ljubljani, Iški in Išćici. Večje število gnezdi na Robidnici in v predelu med Notranjimi Goricami in Bevkami. Konec 90. let se je težišće premaknilo na travnike južno od Lip in Črne vasi.

VARSTVENE CONE**Ljubljansko barje:**

rečni cvrčalec *Locustella fluviatilis*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Rečni cvrčalec gnezdi v vlažni gosti vegetaciji na tleh z visoko podtalnico ali bregovih rek in melioracijskih kanalov. Pomembni komponenti habitata sta gost zeliščni sloj in grmovni sloj do 1,5 m višine. Pri dnu mora vegetacija omogočati neovirano gibanje. Prisotnost visokih dreves ga ne moti, če ta zaradi senčenja ne ovirajo razvoja zeliščnega in grmovnega sloja. Tipična prebivališća vrste so presvetlitve in jase v poplavnih gozdovih, zaraščajoče poseke, drevesne plantaže z mladim drevjem in omejki med vlažnimi travniki. Razširjen je v Vzhodni ter vzhodni Srednji Evropi.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: V Sloveniji najdemo rečnega cvrčalca na poplavnih ravninah v panonskem svetu in na Ljubljanskem barju.

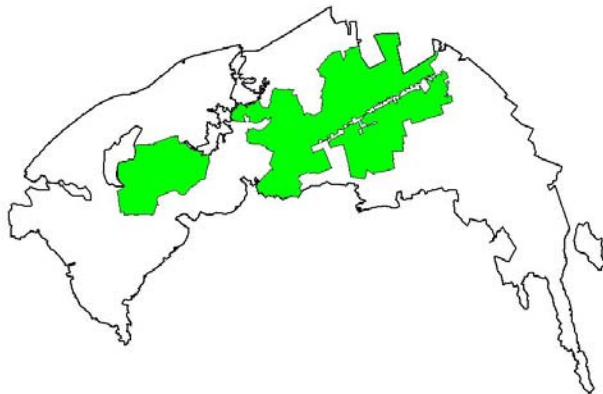
RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

Gnezdišća rečnega cvrčalca na Ljubljanskem barju ležijo na zahodnem robu areala vrste. Rečni cvrčalec je tukaj pogosta vrsta, glavna populacija pa je omejena na približno 10 km² veliko območje med Ljubljano in Ljubljanico, z ledinskim imenom Robidnica. Habitat je heterogen in najbolj spominja na »presvetljeno loko«, obsega pa predvsem zaraščajoča travišća in svetle topolove nasade ob Ljubljanici, nujni pogoj pa je zelo gosta in visoka podrast.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

slavec *Luscinia megarhynchos*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Sklop redkih dreves ali svetlega gozda z bujno grmovno in zeliščno podrastjo v bližini vode; na bolj suhih območjih, brez površinske vode z gosto, občasno odprto podrastjo, ki nudi prehranjevališča z veliko listja ter menjujoče sončno-senčne pogoje. V mediteranski pokrajini mu zadostujejo manjše zaplate grmovja v sicer odprti krajini, večkrat v bližini naselij, ne glede ali gre za pobočje ali dolino. Tudi v predelih s celinskim podnebjem ponekod žive meje in grmišća v urbanih naseljih, predvsem ob robu.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Dokaj pogosta, a lokalno razširjena vrsta. Naseljuje predvsem toplejše nižinske predele: Ljubljansko barje, Belo krajino, Posotelje, Dravsko, Mursko in Ptujsko polje. Najvišje gostote dosega v gostih kraških gozdovih in grmiščih Istre. Gnezdi tudi na Banjšicah.

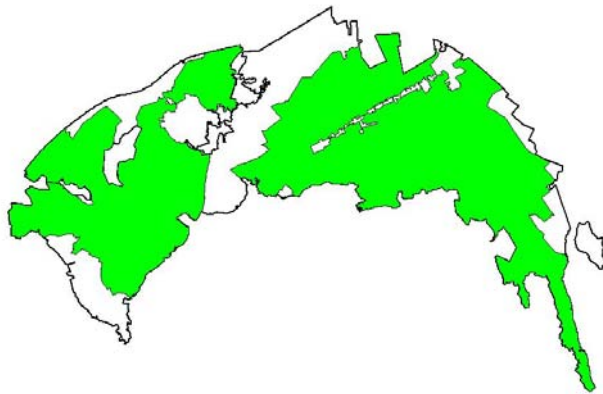
RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

Pogost gnezdilec vzdolž vodotokov (Ljubljanice, Iške, Iščice); posamezni teritoriji razporejeni na celotnem barju.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

pisana penica *Sylvia nisoria*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Na razširjenost pisane penice v Evropi pomembno vpliva klima, saj za uspešno gnezdenje potrebuje topla in suha poletja. Gnezdi v strukturirani, precej odprti mozaični kulturni krajini z grmovnatimi sestoji in mejicami v različnih sukcesijskih stadijih. Pomembna je tudi ekstenzivno obdelana okolica – ekstenzivni pašniki in travniki. Tipična gnezdišća vrste so manjši trnati grmiči med zaplatami višje rastočega grmovja (višine 2-4 m) z zaledjem drevesne mejice, razredčenega gozdnega roba ali osamljene skupine dreves. Posamezna drevesa oziroma manjše skupine dreves so za vrsto pomembni kot pevska mesta. Pojavljanje vrste povezujejo z razširjenostjo rjavega srakoperja *Lanius collurio*, saj vrsti živita v mutualističnem odnosu. Na Ljubljanskem barju gnezdi najraje v jelševih mejicah s širšim pasom nižjega grmovja, z ekstenzivnim, celo opuščnim travniškim zaledjem, ki ima velik delež visokih steblik.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: V Sloveniji živi pisana penica tako v grmiščih in omejkih suhih kraških travnikov kot tudi vlažnih travnikih poplavnih ravníc. V nižinah je splošno, vendar lokalno razširjena. Lokalno lahko dosega precej visoke gostote.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

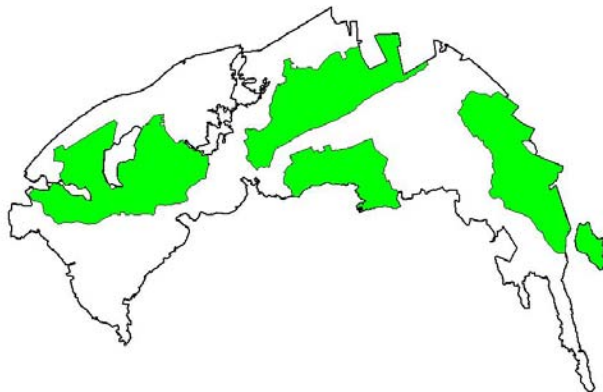
Pogosta gnezdilka, težišće vzhodno od Vnanjih Goríc ter v grmiščih med Bevkami, Blatno Brezovico in Ljubljano.

Porečje Nanošćice:

Poseljuje celotno območje.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

Porečje Nanošćice:

rjavi srakoper *Lanius collurio*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Rjavi srakoper je v večjem delu Evrope splošno razširjena in številčna vrsta (velikost populacije >6,3 mil. gnezdečih parov), katere številčnost pa se zlasti ponekod v severni, zahodni in srednji Evropi zmanjšuje. Naseljuje širok spekter habitatov v polodprti krajini z razmeroma ekstenzivnim gospodarjenjem. Skupna značilnost življenjskega okolja rjavega srakoperja je prisotnost določenega deleža goste grmovne vegetacije, mozaične kulturne krajine z izpostavljenimi drevesi ali grmovnatimi strukturami za prežo in zadostno količino večjih žuželk. Takšne razmere so se ohranile predvsem na območjih s prevladujočimi vlažnimi in suhimi travniki z množico mejič, grmovnih zaplat, omejkov, osamelih dreves ter ekstenzivnih pašnikov. Na barju mu najbolj ustrezajo mejice z bujnim grmovjem v spodnjem sloju. Že večji osamljen grm zadostuje za gnezditel. pomemben je tudi pas nekošene travniške vegetacije, kjer se srakoper prehranjuje. Gnezdi lahko tudi v topolovih nasadih.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: V nižinah in sredogorju Slovenije je rjavi srakoper še vedno pogosta vrsta, manjka le na povsem urbanih in kmetijsko najbolj intenzivno obdelanih območjih ter predelih s strnjanim gozdom.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

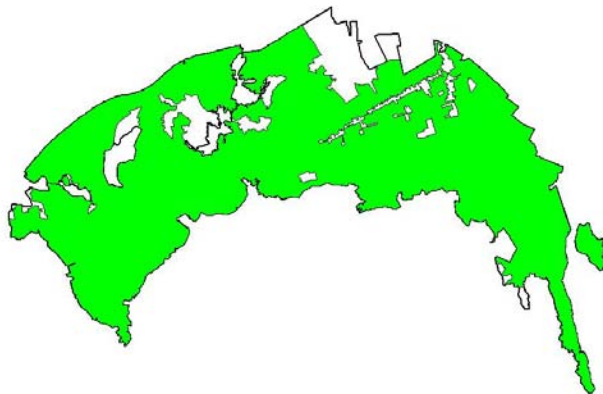
Pogost gnezditel, razširjen na celotnem barju, težišče populacije pa je v severnem, pretežno grmovnem delu.

Porečje Nanoštica:

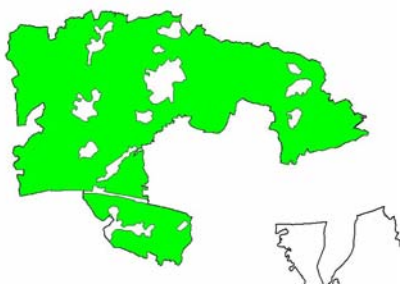
Poseljuje celotno območje.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

Porečje Nanoštica:

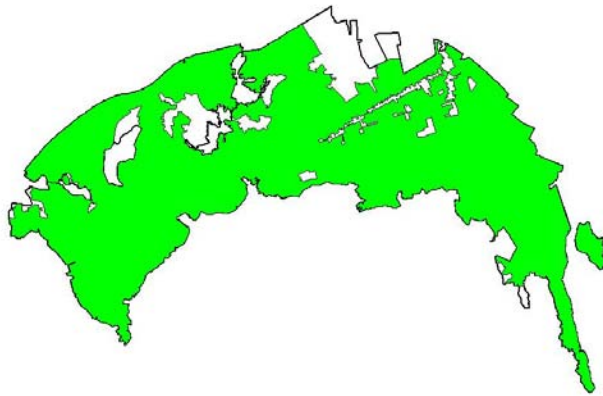
pepelasti lunj *Circus cyaneus*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Odprti travniki pozimi. Najraje ima vlažne ekstenzivne travnike. Prenočuje na zimskih nekošenih travnikih, na tleh, rad ima zaščito gostega grmovja. Zimski habitat je posledica dostopnosti hrane. Prehrana predvsem voluharice rodu *Microtus*.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Ravninska področja z manj intenzivnimi človekovimi vplivi: notranjska kraška polja in Ljubljansko barje, gorenjske ravnine, Obsotelje ter nižine na Štajerskem

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Ljubljansko barje:**

Reden prezimovalec in preletnik, na barju ne gnezdi.

VARSTVENE CONE**Ljubljansko barje:**

rdećenoga postovka *Falco vespertinus*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Na preletu odprte površine (travniki in njive) ter izpostavljena počivališća (drevesa, električni drogovi). Velikokrat v bližini ribnika ali počasne reke. Ključna je dostopnost večjih žuželk, ki jih vrsta potrebuje v prehrani.

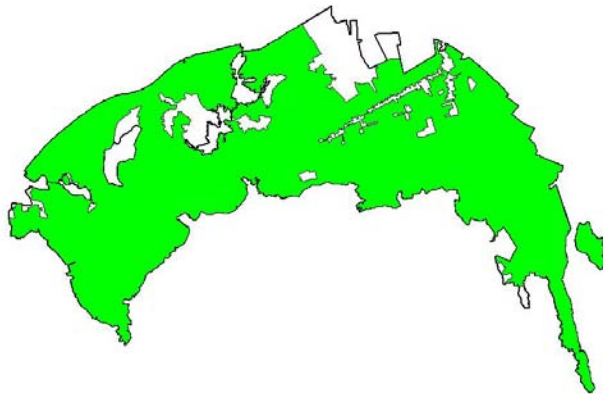
RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Reden preletnik na notranjskih kraških poljih in Ljubljanskem barju. Na preletu se pojavlja tudi drugod po Sloveniji, včasih večje jate.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Ljubljansko barje:**

Reden spomladanski preletnik.

Cerkniško jezero:

Reden spomladanski preletnik.

VARSTVENE CONE**Ljubljansko barje:****Cerkniško jezero:**

prepelica *Coturnix coturnix*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Značilna vrsta ekstenzivnih barjanskih travnikov. Ni je na intenzivno gojenih travnikih in pašnikih ter v grmovnem delu severnega barja. Potrebuje velike odprte površine, ravne ali rahlo valujoče, ponavadi brez grmovja ali dreves, najraje suhe in osončene. Vegetacija ne sme biti višja od 1m in ne poleg žive meje ali gozdnega roba. Gnezdi lahko tudi na ekstenzivnih njivskih površinah, ki so podobne travnikom *Molinie*.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Redka gnezdilka. Notranjska kraška polja, južni obronki Julijskih Alp, Suha krajina, redkeje na kraških travnikih in v večjem delu severovzhodne Slovenije. Glavnina gnezdi na notranjskih kraških poljih (Ljubljansko barje, Cerkniško jezero, Planinsko polje, porečja Nanoščice, Pivke in Reke) in na Goričkem.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

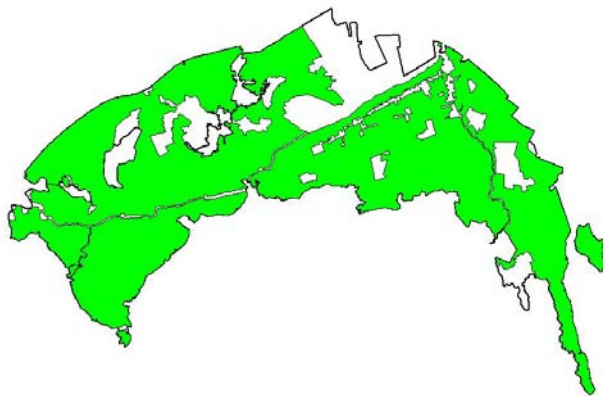
Pogosta gnezdilka, razširjena na večini barja.

Cerkniško jezero:

Pogosta gnezdilka vlažnih in mezofilnih travnikov na celem jezeru.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

Cerkniško jezero:

DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:

TOME, D. (2002): Effect of floods on the distribution of meadow birds on Ljubljansko barje. - *Acrocephalus* 23 (112): 75–79.

koscec *Crex crex*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Ključen dejavnik je visoka travniška vegetacija v gnezditvenem obdobju. Največ koscev najdemo na poplavnih ravninah, kjer so travniki podvrženi rednim poplavam in je z njimi povezana kmetijska praksa manj intenzivna. Kosci se izogibajo intenzivno gnojenim silažnim travnikom, saj so ti košeni prezgodaj ali imajo pregosto vegetacijo. Manjše število koscev ponekod naseljuje tudi subalpinska gorska travnišča. Najpomembnejši faktorji, ki poleg naravnih razlik v fenologiji vegetacije vplivajo na razpoložljivost habitata kosca na gnezdiščih so: datum košnje, vremenske razmere (rast vegetacije) in višina poplavne vode. Kjer je travniška vegetacija v času prihoda koscev na gnezdišča nizka (maj), se kosci sprva naselijo na drugih predelih, ki zagotavljajo zatočišče. Takšne predele lahko oblikujejo sestoji visokega šašja *Magnocaricion*, trsta *Phragmites australis* ali različnih zelnatih rastlin. V tem času se kosci oglašajo tudi iz bregov različnih kanalov in jarkov, poraslih z veliko koprivo *Urtica dioica*, konjsko kislico *Rumex hydrolapathum*, močvirsko peruniko *Iris pseudacorus* in drugimi visokimi rastlinami. Pomembno zavetje dajejo zgodaj spomladi koscem tudi omejki in osameli grmi sredi travnikov, predvsem vrbovi *Salix* sp. Z rastjo travniške vegetacije kasneje v sezoni (junij - julij) se vse več koscev pomika v ekstenzivne travnike. Pri izboru habitata kosca je omejujoč dejavnik višina vegetacije, ki mora biti dovolj visoka, da kosce zakriva (vsaj 20-30 cm). Pregosta vegetacija, vegetacija z gostim prepletom starega rastlinskega materiala ali vegetacija, ki oblikuje goste šope rastlin ni primerna, saj koscem otežuje premikanje. Pevska mesta koscev se ponavadi nahajajo na predelih s še višjo vegetacijo, pogosto v posameznih »otokih« višje vegetacije sredi travnikov. Zlasti pomembni za kosce so v Sloveniji vlažni in negnojeni travniki z brestovolistnim osladom *Filipendula ulmaria* ter zdravilno špajko *Valeriana officinalis* in periodično poplavljeni travniki z rušnato masnico in visokim trpotcem *Deschampsio-Plantaginetum altissimae*. V gorah predstavljajo pomembno bivališče koscev nekdaj redno košeni, danes opuščeni travniki, ki pa se zaraščajo zelo počasi. To niso naravna travnišča v subalpskem pasu, temveč travniki na predelih, kjer je bila v preteklosti izkrčena gozdna vegetacija. Zanje je značilna velika floristična pestrost. Med zelmi prevladujejo obsežni sestoji kobulnic *Apiaceae*, zlasti gorskega jelenovca *Laserpitium siler*, poleg teh pa še košutnik *Gentiana lutea*, črna čmerika *Veratrum nigrum* in druge. Na pevskih mestih kosca je povprečna vertikalna pokrovnost vegetacije v maju in juniju vsaj do višine 30 cm vselej med 40 in 60%, povprečna pokrovnost do višine 40 cm pa ponavadi vsaj 40%. Povprečna vertikalna pokrovnost vegetacije se na pevskih mestih kosca tekom sezone bistveno ne spreminja. To pomeni, da kosci za pevska mesta izbirajo predele, kjer mora biti vegetacija dovolj visoka in tudi dovolj gosta.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: V celi Sloveniji je 400-600 pojočih samcev. Osem najpomembnejših območij za kosca je: Ljubljansko barje (105-170 pojočih samcev v letih 2002-2006), Cerkniško jezero (60 - 90 pojočih samcev), Dolina Reke, Planinsko polje, Breginjski Stol-Planja (30-90 pojočih samcev v letih 2002-2006), Porečje Nanoštica, Snežnik-Pivka, Kozjansko-Jovsi. Na notranjskih poljih je bilo naštetih skupno 130-200 pojočih samcev (1999-2004). Poleg glavnih območij je po celi Sloveniji razširjenih še 20-30 lokalitet z manjšim številom koscev.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

Pogosta gnezdilka. Težišče razširjenosti je na zahodnem delu Barja med Vrhniko in Notranjimi gorami, na širšem območju južno od Lip ter med Škofljico in Igom.

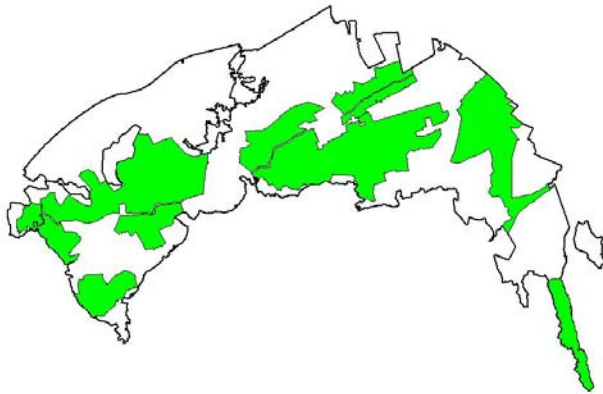
Cerkniško jezero:

Predeli z močvirsko vegetacijo in mokrotni travniki osrednjega in vzhodnega dela jezera.

Porečje Nanoštica:

Vlažni ekstenzivni travniki na celem območju.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:**Cerkniško jezero:****Porečje Nanošćice:**

DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:

BOŽIČ, L.: Populacija kosca *Crex crex* na Ljubljanskem barju upada zaradi zgodnje košnje in uničevanja ekstenzivnih travnikov. – *Acrocephalus* 26 (124): 3-21.

BOŽIČ, L.: Gnezditvena razširjenost in velikost populacije kosca *Crex crex* v Sloveniji leta 2004. – *Acrocephalus* 26 (127): 171-179.

BOŽIČ, L., MEDVED, A., SLADIČ, P. (2006): Vrstni akcijski načrt 2005-2015. Kosec *Crex crex*. DOPPS, Ljubljana.

POLAK, S., KEBE, L., KOREN, B. (2004): Trinajst let popisov kosca *Crex crex* na Cerkniskem jezeru (Slovenija). – *Acrocephalus* 25 (121): 59-70.

TOME, D. (2002a): Effect of floods on the distribution of meadow birds on Ljubljansko barje. - *Acrocephalus* 23 (112): 75–79.

TOME, D. (2002b): Ali je populacija kosca *Crex crex* na Ljubljanskem barju še stabilna?. - *Acrocephalus* 23 (113/114): 141-143.

TRONTELJ, P. (1995): Popis kosca *Crex crex* v Sloveniji v letih 1992-93. - *Acrocephalus* 16 (73): 174-180.

TRONTELJ, P. (2001): Popis kosca *Crex crex* v Sloveniji leta 1999 kaže na kratkoročno stabilno populacijo. - *Acrocephalus* 22 (108): 139-147.

priba *Vanellus vanellus*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Gnezdi na velikih, odprtih travniško-njivskih površinah, predvsem koruznih njivah. Prst mora imeti precejšnjo biomaso površinskih in podpovršinskih organizmov, mora biti vlažna ali celo premočena. Habitat mora biti ravninski ali rahlo valujoč, lahko na terasi ali planoti vendar ne skalnat in strm in mora omogočati nemoteno hojo. Le izjemoma gnezdi nad 1000 m n.m.v. Habitat ne sme biti zaprt in mora omogočati pogled na vse strani. V celi Evropi je priba prešla iz naravnih habitatov, ki jih je uničil človek, na njivske.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Severovzhodna Slovenija, Ljubljansko barje, Sorško polje (gnezdi v intenzivni kulturni krajini), Cerkniško jezero (klasičen habitat – šašje).

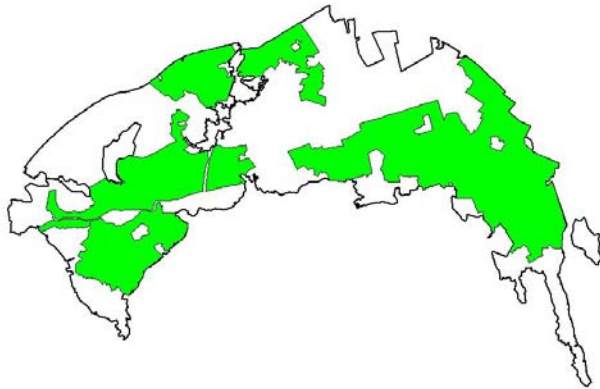
RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

Pogost gnezdec in reden preletnik. Pet ohlapnih kolonij: med Igom in Škofljico, med Izansko cesto in Lavrico, med Črno vasjo in Brestom, med Gmajnicami in Logom pri Brezovici ter med Podpečjo in Bevkami. Populacija se drastično zmanjšuje (65% primerjava 2002 : 1990-1995, upad se je najverjetneje nadaljeval v letih 2003 in 2004).

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:

ALEŠ, K. (2004): Populacijski trend in izbor gnezditvenega habitata pribe *Vanellus vanellus* na Ljubljanskem barju. – *Acrocephalus* 25 (123): 187-194.

TOME, D. (1998): Ali je populacija pribe *Vanellus vanellus* na Ljubljanskem barju pred zlomom? – *Acrocephalus* 19 (90-91): 130-133.

TOME, D. (2002): Effect of floods on the distribution of meadow birds on Ljubljansko barje. - *Acrocephalus* 23 (112): 75–79.

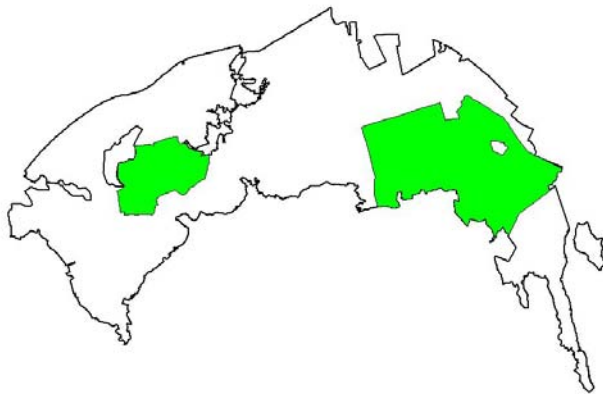
veliki škurh *Numenius arquata*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Podobne zahteve kot priba, vendar na sekundarnih habitatih (njive) pri nas še ne gnezdi. Pomembna je predvsem estenzivna košnja travnikov z združbo modrega stožkovja. V splošnem gnezdi na odprtih, dobro preglednih ravninah, lahko zelo vlažnih, a tudi suhih, neredko blizu vode npr. prostranih nižinskih travnikov in barjih. Zaraščanje vpliva negativno na populacijo škurha, ne motijo pa ga posamezne skupine dreves in mejice. Prehranjuje se na mokrih ali poplavljenih travnikih in plitvinah.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Gnezdi le na Ljubljanskem barju in občasno na Cerkniškem jezeru. Veliki škurh je v Sloveniji kritično ogrožena vrsta (5-15 parov).

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Ljubljansko barje:**

Reden gnezdilec in spomladanski preletnik. Večina gnezdi na travnikih okoli Iščice.

VARSTVENE CONE**Ljubljansko barje:**

veliki skovik *Otus scops*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Prebiva v suhih in toplih krajih, potrebuje pa tradicionalno kulturno krajino, z mejicami, grmovjem in drevesi, kjer ima zadosti večjih žuželk, ki so njegova glavna hrana. Za gnezdenje potrebuje naravna ali umetna dupla ter odprtine v stenah. Pogosto ga srečamo v naseljih, izogiba se zaprtim gozdnim sestojem.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Lokalno številčen. Gnezdi na Ljubljanskem barju, Goričkem, Krasu in Slovenski Istri.

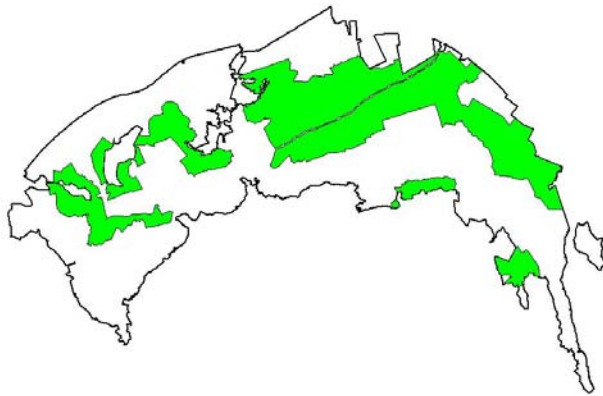
RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

Manj pogost gnezdilec. Glavnina gnezdi na treh območjih: Bevke in Blatna Brezovica; osrednje barje ob Ljubljani; Grmez in Babna Gorica. Populacija je bila med leti 1998 in 2003 velika 41 – 59 kličočih samcev. Gostota je relativno majhna, 0,3 – 0,4 kličoče samce / km².

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:

DENAC, K. (2003): Population dynamics of Scops Owl *Otus scops* at Ljubljansko barje (central Slovenia). - *Acrocephalus* 24 (119): 127–133.

rumena pastirica *Motacilla flava*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Rumena pastirica je v Evropi razširjena in številčna vrsta. Naseljuje nižine z vlažnimi travnatimi površinami z gosto vegetacijo, visoko od 45 – 60 cm. Običajno se pojavlja v bližini vode. Pomemben habitat predstavljajo tudi njive s posevki, ki tvorijo primerno vegetacijsko strukturo. V takšnih habitatih lahko dosega podobne gnezditvene gostote kot na poplavnih travnikih. Rumena pastirica ima majhne gnezditvene teritorije in včasih oblikuje celo manjše kolonije. Na barju gnezdi največ na njivah oljne repice, redkeje na krompiriščih in ostalih njivah.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: V Sloveniji je lokalno razširjena gnezdilka. Lokalne populacije so lahko precej velike (npr. na Cerkniškem jezeru).

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

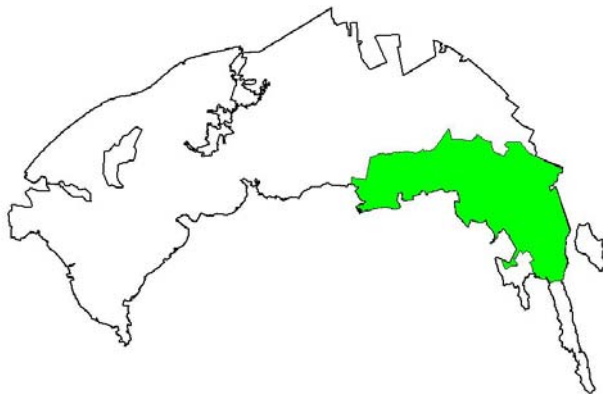
Manj pogosta gnezdilka, večina jih gnezdi na njivah Iškega vršaja.

Cerkniško jezero:

Vzdolž Žerovniščice in Lipsenjščice pogosta vrsta. V optimalnem habitatu ima gostoto 2-3 pojoče samčke / 10 ha.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

Cerkniško jezero:

DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:

KUS-VEENVLIET, J. (2001): Rumena pastirica *Motacilla flava* na Cerkniškem polju. – *Acrocephalus* 22(104/105): 23-28.

repaljšćica *Saxicola rubetra*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Ekstenzivni travniki, nepoplavljena, a vlažna tla, izogiba se večjim grmiščem in gozdnim površinam. Raje ima hitro rastoče travnike z visokimi steblikami. Manj zahtevna glede pozicije preže kot prosnik in velikokrat uporablja ograje, kole ali visoke plevele.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Dokaj pogosta vrsta. Raztreseno po vsej zahodni in osrednji Sloveniji, od nižin do visokogorja. Najvišje gostote dosega na vlažnih in poplavnih travnikih.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

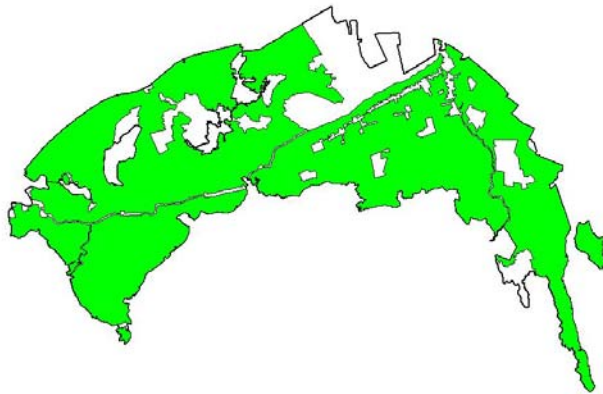
Pogosta gnezdilka ekstenzivnih travnikov. Redka je na severnem grmiščno-gozdnem delu barja. Na Barju živi daleč največja slovenska populacija te vrste.

Cerkniško jezero:

Pogosta gnezdilka vlažnih travnikov na jezeru; gostota variira 1-3 pare / 10 ha.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

Cerkniško jezero:

DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:

TOME, D. (2002): Effect of floods on the distribution of meadow birds on Ljubljansko barje. - *Acrocephalus* 23 (112): 75–79.

rjava penica *Sylvia communis*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Zaraščajoči močvirni travniki, goste mejice, obrobje grmovnih kompleksov. Izogiba se zaprtemu gozdu in gostim vlažnim travnikom, zahteva sicer obilno vegetacijo a prekinjene in odprte komplekse visokih steblik in grmovja; tudi na gozdnem robu. Gnezdi v območju julijskih izoterm 14–32°C, večinoma v ravninah, tudi v sredogorju, na robu areala pa tudi v subalpinski coni. Raje ima obrobje listnatega kot iglastega gozda.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Dokaj pogosto razširjena vrsta. Enakomerno razširjena po vsej Sloveniji, redkejša v goratih ter grpastih predelih. Največje gostote dosega na mokrih travnikih.

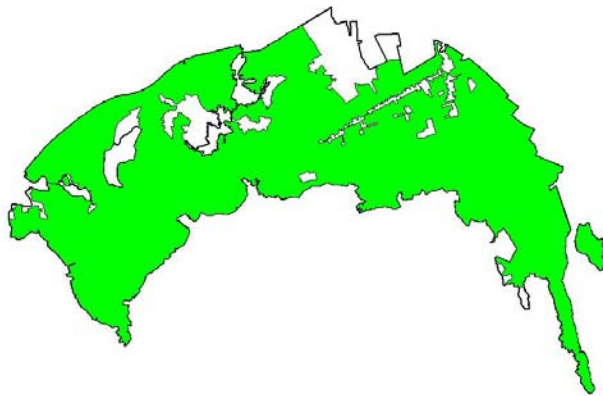
RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

Zelo pogosta gnezdilka odprtih predelov.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:

TOME, D. (2002): Effect of floods on the distribution of meadow birds on Ljubljansko barje. - *Acrocephalus* 23 (112): 75–79.

rjavovrati ponirek *Podiceps grisegena*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: V primerjavi s čopastim ponirkom mu ustrezajo zaprtejša gnezdišća, bolj evtrofizirana, z manj ribami, ter več rastoče nadvodne vegetacije ter bliže gozdu, ki na tako vodo meji. Gnezda so ponavadi globlje v trstišču. Potrebuje vodno površino veliko najmanj 1,5 ha.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Cerknško jezero.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Cerknško jezero:**

Izključno širše področje Levišč, kjer ponavadi gnezdiijo 3-4 pari. Gnezdiiti začnejo že konec aprila in se intenzivno svatovsko oglašajo. V avgustu srečujemo dorasle mladiče v preostalih mlakah v Leviščih, Zadnjem kraju in Rešetu.

VARSTVENE CONE**Cerknško jezero:****DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:**

JANČAR, T. (1991): Gnezdenje sivogrlega ponirka *Podiceps grisegena* na Cerknškem jezeru. *Acrocephalus* 12 (48): 50-56.

bobnarica *Botaurus stellaris*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Gosta močvirna vegetacija s plitko stoječo vodo, katere gladina ne sme nihati. Najraje ima trstišća v bližini odprte vode, ki pa mora biti v zavetju rastja. Zahteve podobne čapljici, ima pa praviloma raje odročnejša in prostranejša trstišća. Gostota je na poseljenih vodnih površinah ca. 1 samica na 40-50 ha primerne površine, na posamičnih manjših primernih vodah pa tudi 1 samica na 8-10 ha.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Občasno gnezdi le na Cerknškem jezeru in zadrževalniku Medvedce na Štajerskem.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Cerkniško jezero:**

Zaradi nihanja vode zgolj občasna gnezdilka; Levišća, sotočje Lipsenjščice in Stržena.

VARSTVENE CONE**Cerkniško jezero:**

čapljica *Ixobrychus minutus*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Čapljica je v Evropi splošno, vendar lokalno razširjena. Za lokalne populacije čapljic so značilna izrazita kratkotrajna nihanja v številčnosti, vzroki pa niso znani. Dolgoročno gledano se je njena številčnost v preteklih desetletjih močno zmanjšala zaradi uničevanja življenjskih prostorov, določen vpliv pa so verjetno imele tudi spremembe na afriških prezimovališčih vrste. Gnezditveni habitat čapljice so predvsem poplavljeni trstišča ob različnih tipih stoječih ali počasi tekočih vodnih teles. Za trstišča ni nujno, da so zelo velika, morajo pa biti strukturirana, s prisotnostjo posameznih grmov (zlasti vrb). Čapljica lahko gnezdi že v trstiščih s površino vsega 0,02 ha.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Čapljica je v Sloveniji maloštevilna in zelo lokalno razširjena gnezdilka. Največja populacija gnezdi v mrtvih rokavih ob Muri, druge lokalne populacije po državi pa so precej manjše, večinoma gre le za posamezne pare.

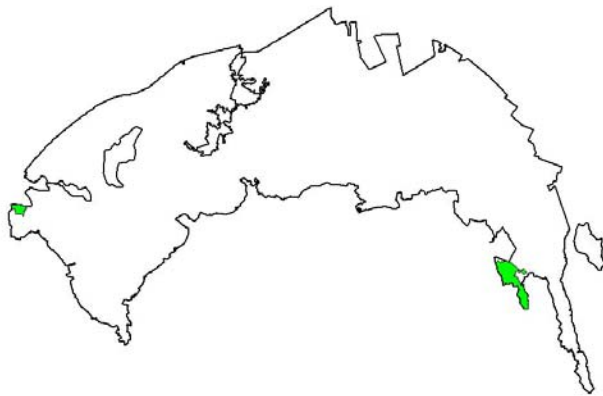
RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

Redek in nereden gnezdilec. Edino potrjeno gnezdišče je na ribnikih v Dragi pri Igu.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:

Božič, I.A. (1992): Gnezditvena biologija male bobnarice *Ixobrychus minutus* na ribnikih v Dragi pri Igu. – *Acrocephalus* 13(52): 76-84.

raca žličarica *Anas clypeata*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Plitve, evtrofizirane a stalne in produktivne vode, ne prevelike, brez visečih dreves ali gozda na bregovih; ponavadi preferira gosto obrežno vegetacijo, predvsem trstičje, bičje in šašje z nekaj odprte vodne površine. Prehranski specialist (plankton), zato zelo občutljiv na spremembe okolja.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Cerknško jezero.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Cerkniško jezero:**

Zahodni del jezera, domnevno v okolici Osredka in plitvih delov jezerskih pritokov.

VARSTVENE CONE**Cerkniško jezero:**

reglja *Anas querquedula*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Manjše, zaprte (evtrofizirane) in plitve vode, ki mejijo na poplavne travnike ali močvirja, z veliko plavajoče in rastoče vegetacije, ki pa ne sme biti previsoka ali pregosta. Na večjih vodah zaraščeni zalivi in manjše odprte vode sredi trstičja.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Cerkniško jezero in nekaj lokalitet v SV Sloveniji.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Cerkniško jezero:**

Domnevno Levišća, ob Strženu in Lipsenjščici ter Zadnji kraj.

VARSTVENE CONE**Cerkniško jezero:**

kostanjevka *Aythya nyroca*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Plitve, nižinske, evtrofizirane vode, bogate s plavajočo in potopljeno vegetacijo, ter obrobene z višjo vegetacijo, kot pri drugih vrstah rac rodu *Aythya*, npr. trstičjem, rogozom, visokim šašjem ali/in drevesi.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Najzaneslivejši gnezdišči sta Cerknško jezero in zadrževalnik Medvedce na Štajerskem.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Cerkniško jezero:**

Redka gnezdilka med trstišči v zahodnem delu jezera.

VARSTVENE CONE**Cerkniško jezero:****DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:**

VOGRIN, M. (1991): Kostanjevka *Aythya nyroca* na Dravskem polju nekoč in danes. – *Acrocephalus* 47: 27-28.

belorepec *Haliaeetus albicilla*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Belorepec za obstoj potrebuje prisotnost različnih vodnih habitatov, tako celinskih kot morskih, ki so bogati z ribami ali pa se na njih zadržujejo številne vodne ptice. V Srednji Evropi vselej živi v bližini večjih jezer ali rek, gnezdi pa v bližnjih gozdovih s starimi drevesi. Prehrana vrste je zelo raznolika, v njej pa prevladujejo večje ribe in ptice. Evropska (in globalna) populacija belorepca je kljub velikemu porastu številčnosti v preteklem desetletju razmeroma majhna (5000-6600 parov).

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: V Sloveniji zelo redek gnezdilec (1-3 pari) in reden, vendar maloštevilen prezimovalec (5-15 osebkov), predvsem na večjih rekah v panonskem svetu.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Cerkniško jezero:**

Obrobje voda in vodne površine na celem jezeru, gnezdi verjetno nekje v bližnji okolici.

VARSTVENE CONE**Cerkniško jezero:**

grahasta tukalica *Porzana porzana*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Grahasta tukalica v Evropi večinoma naseljuje kontinentalne nižine in poplavne ravnice, kjer gnezdi na odprtih, poplavljenih travnikih, močvirjih in barjih, poraslih z šašjem. Izogiba se predelom z globljo vodo od 30 cm in čistim sestojem trsja. Tipična prebivališča grahaste tukalice so sestoji visokega šašja (*Caricetum elatae*, *C. gracilis*), sestoji močvirske site (*Eleocharis palustris*) in močvirna travišča. Občutljivost vrste na nihanje vodne gladine je razlog za njeno redko naseljenost (nizka gnezditvena gostota kljub relativno majhni velikosti teritorija - 400 do 800 m²). Nihanje vodne gladine na večini tipičnih habitatov grahaste tukalice je glavni razlog tako za nihanje številčnosti lokalnih populacij med posameznimi leti kakor tudi za pogoste premike gnezditvenih teritorijev v eni sezoni.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Grahasta tukalica je v Sloveniji zelo lokalna in maloštevilna gnezdilka. Dokaj redno gnezdi le na Cerkniškem jezeru in ponekod ob Muri, v zadnjem času pa je bila ugotovljena tudi na vodnem zadrževalniku Medvedce na Dravskem polju. Velikost populacije v Sloveniji močno niha.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Cerkniško jezero:

Redka gnezdilka ob vodotokih, v sestojih bičevja in preslice.

VARSTVENE CONE

Cerkniško jezero:

mala tukalica *Porzana parva*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Mala tukalica je razširjena, vendar lokalna gnezdilka srednje, vzhodne in južne Evrope. Tipičen gnezditveni habitat male tukalice so sestoji starejšega trstja z veliko polomljenimi stebli pri tleh in številnimi vodnimi okni v relativno globoki vodi (>50 cm). Takšne pogoje najde mala tukalica predvsem na plitvih jezerih in evtrofnih ribnikih, lahko pa naseljuje mrtvice in podobna manjša vodna telesa. Lokalno lahko v optimalnem habitatu doseže zelo visoke gostote (do 5 parov / ha). Mala tukalica je aktivna podnevi, oglašja pa se predvsem ob mraku in ponoči.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Mala tukalica gnezdi v Sloveniji redno v zelo majhnem številu le na Cerkniškem jezeru in ponekod ob Muri.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Cerkniško jezero:

Redka gnezdilka ob vodotokih na sredini jezera.

VARSTVENE CONE

Cerkniško jezero:

rdečenogi martinec *Tringa totanus*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Vlažni travniki na odprti, ravni pokrajini, občasno poplavljeni oziroma prepojeni z vodo v gnezdilni sezoni. Ne ustreza mu visoka vodna vegetacija ali zaprta področja grmovja in dreves. Vegetacija mora biti zadosti visoka, da zakriva gnezdo vendar ne odprtega pogleda gnezdeče ptice. Preferira velik delež trav v okolici gnezda.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Cerknško jezero, občasno Ormoške lagune in Ledavsko jezero.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Cerkniško jezero:**

Najpogosteje ob Osredku; tudi ob Lipsenjščici, Strženu in Retju.

VARSTVENE CONE**Cerkniško jezero:**

kozica *Gallinago gallinago*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Dostop do plitve vode, v okolici veliko prsti z organizmi tik pod površjem, ki so njena glavna hrana; potrebuje višje skupke vegetacije ali manjše grmovje za oprezanje pred nevarnostjo. Vegetacija v okolici gnezda mora biti zadosti visoka vendar ne sme onemogočati razgleda. Gnezdo na vlažnem, ravnem območju, prekitem s travo in manjšim grmovjem; tipičen habitat so razne vrste barij. Gnezdo je lahko tudi na bolj suhem mestu. Gnezdilni in prehranjevalni habitat sta identična, a običajno med seboj ločena. V prehranjevalnem habitatu so pomembna tudi območja s plitvo vodo, 0 - 10 cm.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Cerkniško jezero

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Cerkniško jezero:

Redka gnezdilka; Osredok, Dojice, Jezerska gmajna.

VARSTVENE CONE

Cerkniško jezero:

vodomec *Alcedo atthis*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Vodomec je ekološko specializirana vrsta. Zaseda neonesnažene, plitve, delno osenčene nižinske vodotoke, bogate z ribami velikosti do 10cm. Vodomec potrebuje dobro razvit pas obrežne vegetacije, ki ponuja dovolj lovskih prez. Vezan je na odseke vodotokov, kjer je dovolj erodiranih glinenih ali peščenih brežin, v katere izkoplje gnezdilni rov. Gnezdi lahko tudi v antropogenih habitatih v bližini vodnih teles, redno pa zaseda tudi gramoznice. V zimskem času se vodomec z območij, kjer vode zaledenijo, seli na območja z nezaledenelimi vodnimi telesi.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Vodomec je v Sloveniji gnezdilec rek, rečnih rokavov in večjih potokov v nižinah in sredogorju. Velikost gnezdeče populacije je ocenjena na 200-300 parov in upada.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

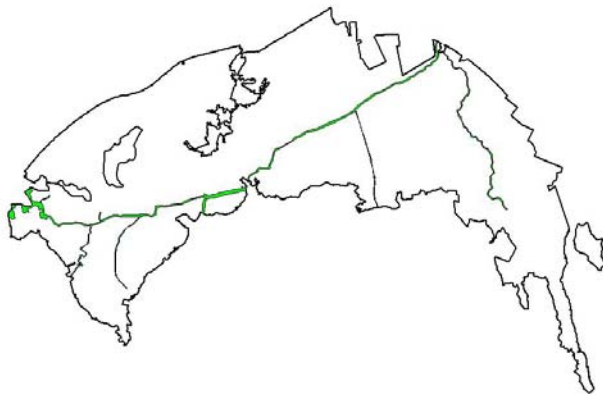
Redek gnezdilec ob Ljubljanici, Bistri in Iški ter na ribnikih v Dragi.

Porečje Nanoštica:

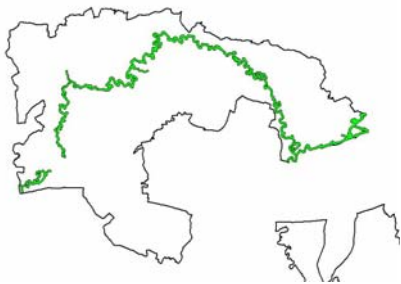
Na Pivki in Nanoštica.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

Porečje Nanoštica:

bičja trstnica *Acrocephalus schoenobaenus*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Bičja trstnica je splošno razširjena v severnih in srednjih geografskih širinah Evrope, proti jugu pa je njena razširjenost fragmentirana. V gnezditveni sezoni preferira nižinske močvirske habitate in bregove različnih vodnih teles, čeprav lahko naseljuje tudi bolj suhe habitate. Gnezdi v različnih tipih nizke in goste vegetacije, v katero se vključujejo listnati grmovnati elementi, ki jih uporablja kot pevska mesta. Za razliko od nekaterih drugih vrst trstnic ne gnezdi na vegetaciji, ki uspeva na predelih z zastajajočo površinsko vodo, prav tako ne v obsežnih trstičjih.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: V Sloveniji je lokalno razširjena gnezdilka, ki je lahko na manjših površinah precej številna in dosega visoke gnezditvene gostote.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

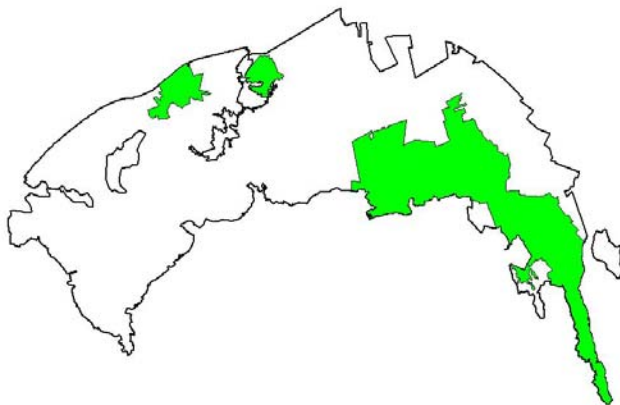
Manj pogosta gnezdilka, približno polovica populacije je na območju med Škofljico in Igom. Največja gostota je ob Strojanski vodi.

Cerkniško jezero:

Na celem jezeru v sestojih nizkega trstja in bička, najpogostejša pa ob Strženu.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

Cerkniško jezero:

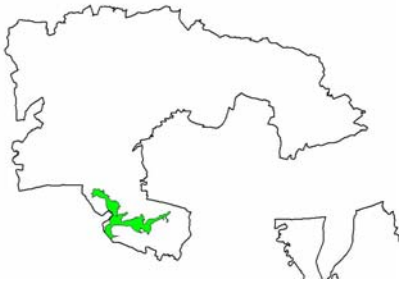
srpična trstnica *Acrocephalus scirpaceus*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Močno trstičje, višje od 1 m. Poplavljeni ali zelo vlažni sestoji trstičja *Phragmites* ali mešani sestoji *Phragmites-Typha*, priložnostno tudi drugi habitati. Debelina trstov med 4 in 9 mm. Za gnezditev mora biti trstičje visoko vsaj 80 cm. Sestoji, kjer gnezdi, so lahko majhni, velikokrat ob robovih počasi tekočih rek, mlak ali plitvih jezer; tudi ob odvodnih kanalih. Nivo vode ne vpliva na gnezditev. Gostota stebel mora biti visoka, nad 40 stebel / m². Prehranjuje se tudi v drugih habitatih, npr. poljih in gozdovih.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Trstišča na zgornjem delu Drave, pri Ormožu, Škocjanski zatok, Petišovsko jezero, Cerkniško jezero, Ledavsko jezero, Nanoščica.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA**Porečje Nanoščice:**

Trstičje Vidrniki nad vasjo Orehek.

VARSTVENE CONE**Porečje Nanoščice:**

rakar *Acrocephalus arundinaceus*

EKOLOŠKE ZAHTEVE VRSTE: Trstišća in druga vodna vegetacija, ki raste na plitvih vodnih površinah. Od trstnic najbolj vezan na trstišća. Zaradi velikosti potrebuje v povprečju močnejša stebila, ponavadi *Phragmites australis* ali *Typha angustifolia* debeline več kot 6,5 mm, vendar ne pregosto razporejena (34–62 / m²). Pred gnezditveno sezono tudi drevesa okoli gnezdišč (ribnikov). Na ribnikih v Dragi so gnezda v povprečju 55 cm nad vodo, voda pod gnezdi pa je bila globoka povprečno 64 cm.

RAZŠIRJENOST V SLOVENIJI: Redek gnezdilec. Razširjen v vzhodni Sloveniji ter razdrobljeno drugje, kjer ima na voljo ustrezen habitat.

RAZŠIRJENOST NA POSEBNIH OBMOČJIH VARSTVA

Ljubljansko barje:

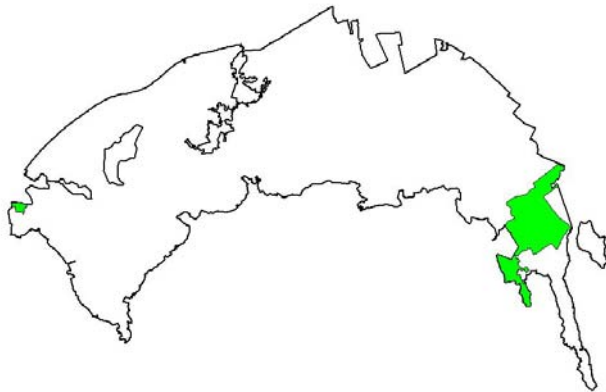
Redek gnezdilec. Edino redno in potrjeno gnezdišće so ribniki v Dragi pri Igu.

Cerkniško jezero:

Relativno pogosta gnezdilka trstišč ob vodotokih jezera.

VARSTVENE CONE

Ljubljansko barje:

Cerkniško jezero:

DODATNA LITERATURA ZA VRSTO:

Božič, I.A. (1999): Gnezditvena biologija rakarja *Acrocephalus arundinaceus* na ribnikih v Dragi pri Igu na Ljubljanskem barju (Slovenija). – *Acrocephalus* 20(97): 165-216.

Tabela 2: Ključni varstveni in populacijski podatki o varovanih vrstah na Ljubljanskem barju, Cerkniškem jezeru in porečju Nanoščice:
 SPA kvali. – kvalifikacijska vrsta za SPA
 ANN. I – vrsta na Dodatku I Ptičje direktive (79/409/EEC)
 SPEC – vrste evropske varstvene pozornosti
 RS – status vrste na rdečem seznamu
 SI pop. – ocena populacije v Sloveniji
 SPA pop. – ocena populacije v SPA
 % SI pop. – delež, ki jo ima populacija v SPA v Sloveniji

Vrsta		SPA kvali.	ANN. I PD	SPEC	RS	SI pop.	SPA pop.	% SI pop.
<i>Ljubljansko barje</i>								
bičja trstnica	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	-	-	-	V	500-1000	60-70	5-15
čapljica	<i>Ixobrychus minutus</i>	-	da	3	E2	30-60	do 6	10-20
črna štorklja	<i>Ciconia nigra</i>	-	da	2	V	25-35	1-2 ?	5 ?
kobilščar	<i>Locustella naevia</i>	-	-	-	E2	150-300	50-80	15-55
kosec	<i>Crex crex</i>	da	da	1	E2	500-600	160-250	25-50
mali slavec	<i>Luscinia megarhynchos</i>	-	-	-	V	2000-4000	260-330	7-17
pepelasti lunj	<i>Circus cyaneus</i>	da	da	3	-	-	30-50os/zim	-
pisana penica	<i>Sylvia nisoria</i>	-	da	-	V	600-1000	110-160	10-27
prepelica	<i>Coturnix coturnix</i>	da	-	3	V	1000-2000	400-800	20-80
priba	<i>Vanellus vanellus</i>	-	-	2	V/V	2000-3000	350-470	12-25
rakar	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	-	-	-	E2	250-350	30-40	10-15
rdečenoga postovka	<i>Falco vespertinus</i>	-	-	3	-	-	540 os.	-
rečni cvrčalec	<i>Locustella fluviatilis</i>	-	-	-	V	1500-2500	180-240	7-15
repaljščica	<i>Saxicola rubetra</i>	-	-	-	E2	3000-5000	2000-3000	40-60
rjava penica	<i>Sylvia communis</i>	-	-	-	V	8000-10000	1080-1420	10-17
rjavi srakoper	<i>Lanius collurio</i>	-	da	3	V1	20000-30000	530-610	3
rumena pastirica	<i>Motacilla flava</i>	-	-	-	V	300-400	30-40	8-13
sloka	<i>Scolopax rusticola</i>	-	-	3	E2	100-200	90-130	65-90
sršenar	<i>Pernis apivorus</i>	-	da	-	V	600-800	5-10	0,5-1
veliki skovik	<i>Otus scops</i>	-	-	2	E2	800-1300	60	5-7
veliki škurh	<i>Numenius arquata</i>	-	-	2	E1	5-15	5-8	60-100
vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	-	da	3	E2	200-300	do20	5-10
<i>Cerkniško jezero</i>								
belorepec	<i>Haliaeetus albicilla</i>	-	da	3	E1	1-3	1	30
bičja trstnica	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	-	-	-	V	500-1000	150	15-30
bobnarica	<i>Botaurus stellaris</i>	-	da	3	Ex?	0-2	1-2	100
grahasta tukalica	<i>Porzana porzana</i>	da	da	4	E2	40-100	20-50	50
kosec	<i>Crex crex</i>	da	da	1	E2	500-600	54-101	10-17
kostanjevka	<i>Aythya nyroca</i>	-	da	1	E1	0-10	1-5	50
kozica	<i>Gallinago gallinago</i>	-	-	-	E1	15-40	5-15	33-37
mala tukalica	<i>Porzana parva</i>	da	da	4	E1	20-40	10-20	50
prepelica	<i>Coturnix coturnix</i>	-	-	3	V	1000-2000	50-52	25-50
raca žličarica	<i>Anas clypeata</i>	-	-	-	E2	0-10	5-10	100
rakar	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	-	-	-	E2	250-350	-	-
rdečenoga postovka	<i>Falco vespertinus</i>	-	da	3	-	-	-	-
rdečenogi martinec	<i>Tringa totanus</i>	-	-	2	E1	5-15	4-8	53-80
reglja	<i>Anas querquedula</i>	-	-	3	E2	20-30	-	-
repaljščica	<i>Saxicola rubetra</i>	-	-	-	E2	3000-5000	530-880	18
rjavovrati ponirek	<i>Podiceps grisegena</i>	-	-	-	E2	3-6	3-5	83-100
rumena pastirica	<i>Motacilla flava</i>	-	-	-	V	300-400	150-200	50
<i>Porečje Nanoščice</i>								
kosec	<i>Crex crex</i>	da	da	1	E2	500-600	30-40	6-7
pisana penica	<i>Sylvia nisoria</i>	-	da	-	V	600-1000	5-10	1
rjavi srakoper	<i>Lanius collurio</i>	-	da	3	V1	20000-30000	-	-
srpična trstnica	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	-	-	4	E2	150-250	10-20	7-8
vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	-	da	3	E2	200-300	-	-

4 MOŽNI KONFLIKTI PRI UPRAVLJANJU

4.1 Ljubljansko barje

V treh primerih, ko gre za vrste s tipičnim habitatom v zaraščajoči barjanski krajini (presvetljeni loki) – rečni cvrčalec in sloka, ter nižinskega poplavnega gozda – črna štokrlja, se varstveni cilji za območje Natura 2000 razlikujejo od upravljaljskih smernic za posamezne vrste. Območje, najprimernejše za te vrste, se nahaja na severnem delu barja in ga odlikuje velika pestrost habitatnih tipov, značilnih za zaraščajočo krajino (priloga 3 in 4). Na tem, relativno majhnem območju je potrebno zagotavljati ekološke zahteve, v mejah predvidene conacije (glej sistematski del). Ključna naloga upravljalca je tukaj način zagotavljanja kasnejšega sukcesijskega stadija, kot je to ekstenzivni travnik ali njiva z mejicami. Primer takšnega zagotavljanja so ekstenzivni topolovi nasadi in periodično sonaravno vzdrževanje / čiščenje lok. Kar je območje relativno majhno po površini, takšen način upravljanja ne bo bistveno vplival na travniške vrste, je pa bistven za vrste zaraščajoče loke.

4.2 Cerknško jezero

Značilno za Cerknško jezero je, da pravzaprav tipično jezerskih habitatov na njem ne najdemo oziroma le ob periodičnih poplavah. Od višine poplavne vode je kritično odvisna kvaliteta habitatov za gnezditve vodnih ptic. Tako lahko skoraj vsako leto opazujemo propadanje juvenilnih osebkov ponirkov in črnih lisk ob prenizki vodi. Stalna ojezeritev se obdrži le pri požiralnikih v severnem delu jezera, ki so na obrobju zajezeni: Rešetu, Vodonosu in Retju, dolgo časa pa tudi v estavelah Zadnjega kraja in Levišč. Posebej slednja je ključna za ohranitev vodnih vrst ptic. V južnem in vzhodnem delu jezera se obdrži voda dolgo časa tudi v tokovih Obrha, Lipsenjščice in Žerovniščnice. Ni jasno, ali se jezero izsušuje zaradi periodičnih naravnih (npr. klimatskih) sprememb ali zaradi človekovih posegov, odgovor na to vprašanje pa je pomemben za nadaljnje upravljanje zaščitenega območja. Najverjetneje so na hitrejše odtekanje vplivale obsežne regulacije, ki na jezeru potekajo že celo stoletje. V ravne kanale so tako spremenjeni Žerovniščnica, Martinjščica, Lipsenjščica, Strženovi meandri, v letu 1988 pa tudi Cerknjščica v Jamskem zalivu. Vzpostavitev znosnejšega vodnega režima je za preživetje večine vodnih ptic ključna in tako smatram, da je z uredbo določen varstveni cilj, »ohranitev obstoječega obsega in obstoječih ekoloških značilnosti vodnih in travniških površin ter trstičšč«, neustrezen, saj je proces dinamičen in najverjetneje pogojen s človekovimi posegi v naravno vodno dinamiko. Nujna bi bila tako renaturacija vseh vodotokov na jezeru (sanacija ravnih kanalov) in eventualna izgradnja refugija z obsežnejšo stalno vodno površino.

5 LITERATURA

BEZZEL, E. (1993): Kompendium der Vögel Mitteleuropas. – Aula, Wiesbaden.

BIRDLIFE INTERNATIONAL (2004): Birds in Europe. Population estimates, trends and conservation status. BirdLife International, BirdLife Conservation Series No. 12, Cambridge.

BOŽIČ, L. (2003): Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji 2, Predlogi posebnih zaščitenih območij (SPA) v Sloveniji. – DOPPS, Monografija DOPPS št. 2, Ljubljana.

BOŽIČ, L. (2006): Vrstni akcijski načrt 2005-2015. Kosec *Crex crex*. Poročilo v okviru projekta LIFE03NAT/SLO/000077. – DOPPS, Ljubljana.

- BOŽIČ, L. & KMECL, P. (2006): Raziskava habitata kosca *Crex crex* v Sloveniji. Poročilo v okviru projekta LIFE03NAT/SLO/000077. – DOPPS, Ljubljana.
- CRAMP, S. & SIMMONDS, K.E.L. (eds) (več sukcesivno izdanih knjig): Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic. Oxford University Press, Oxford.
- DOPPS (2005): Integrating NATURA 2000 Requirements into the National Rural Development Programme 2007-2013. - DOPPS, Ljubljana.
- GEISTER, I. (1995): Ornitološki atlas Slovenije. – DZS, Ljubljana.
- GLUTZ VON BLOTZHEIM, U.N., & BAUER, K.M. (več sukcesivno izdanih knjig): Handbuch der Vögel Mitteleuropas. – Aula, Wiesbaden.
- KMECL, P., RIŽNER, K. (1993): Pregled vodnih ptic in ujed Cerkniškega jezera; spremljanje številčnosti s poudarkom na preletu in prezimovanju. - *Acrocephalus* 14 (56-57): 4-31.
- MIHELIČ, T. (2006): Popis izbranih vrst in upravljaljske smernice za kvalifikacijske vrste ptic na območju Tople. Poročilo v okviru projekta Phare – Krajinski park Topla (2003 SI.2003/004 – 939 -01). – DOPPS, Ljubljana.
- POLAK, S. (1993): Ptice gnezdilke Cerkniškega jezera in bližnje okolice. - *Acrocephalus* 14 (56-57): 32-62.
- POLAK, S. (2000): Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji; Important Bird Areas (IBA) in Slovenia. – DOPPS, Monografija DOPPS št. 1, Ljubljana.
- POLAK, S. (2002): Cerkniško jezero – mednarodno pomembno območje za ptice. pp. 237-247. In: Gaberščik, A. (ed.): Jezero, ki izginja. Monografija o Cerkniškem jezeru. – Društvo ekologov Slovenije, Ljubljana.
- SOVINC, A. (1994): Zimski ornitološki atlas Slovenije. – Tehniška založba Slovenije, Ljubljana.
- TOME, D., SOVINC, A. & TRONTELJ, P. (2005): Ptice Ljubljanskega barja. Monografija DOPPS št. 3 – DOPPS, Ljubljana.

PRILOGE

Priloga 1: Seznam upravljalnih smernic s šifrantom

Priloga 2: Seznam smernic za posamezne vrste; zelena polja označujejo varovane vrste na posameznih območjih, oranžna uporabo posamezne smernice. Kratice območij so: LB – Ljubljansko barje, CJ – Cerkniško jezero, NA – Nanoščica – porečje.

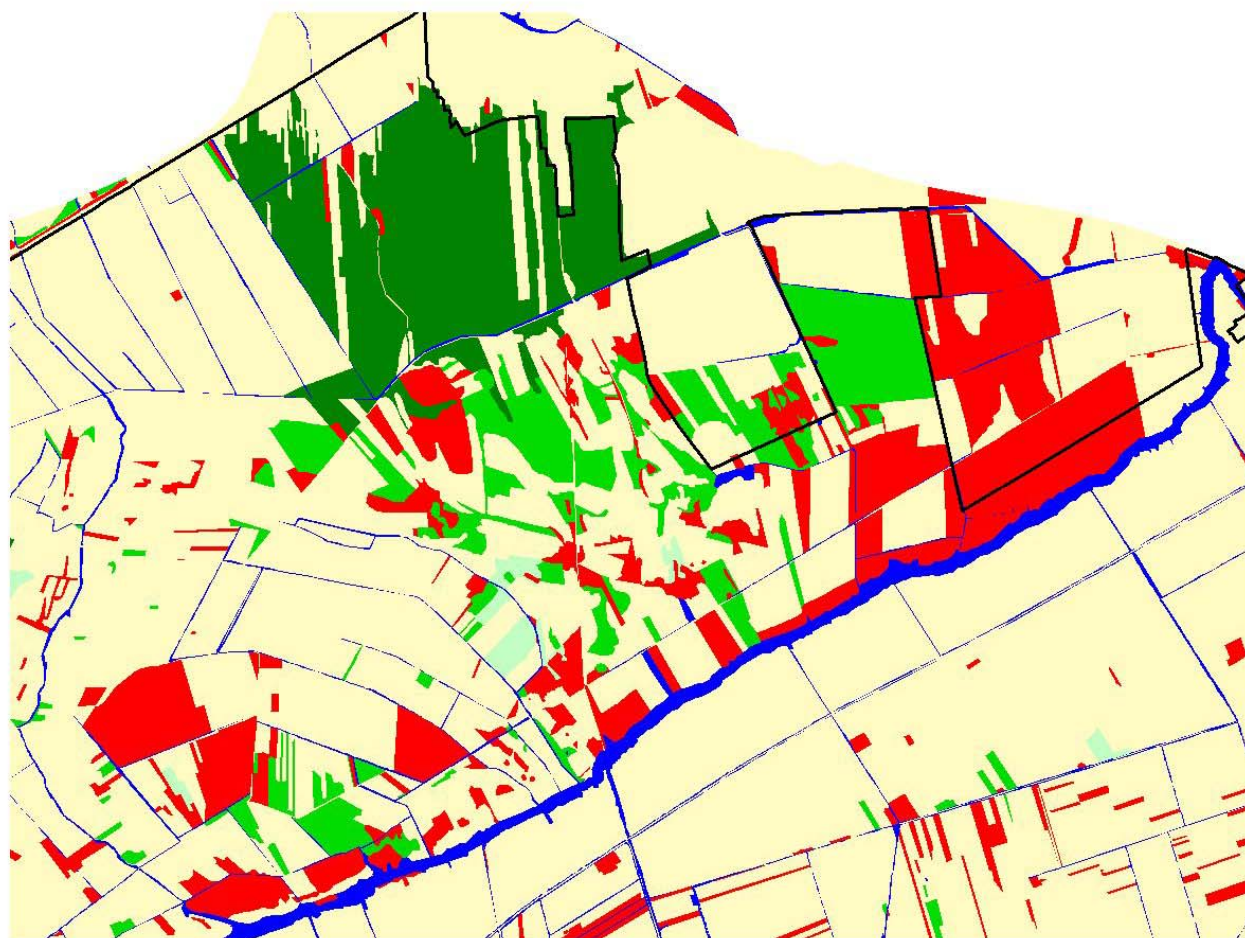
Priloga 3: Habitatni tipi severnega dela Ljubljanskega barja (©CKKF)

Priloga 4: Ortofoto posnetek severnega dela Ljubljanskega barja, z označeno mejo posebnega območja varstva (SPA)

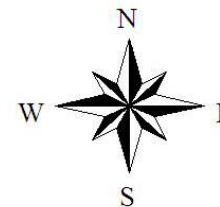
Priloga 1: Upravljalne smernice za varovane vrste ptic v SPA Ljubljansko barje, Cerkniško jezero in Nanoščica - porečje
1 kmetijstvo
1.1 vsaj enkratna košnja in spravilo letno
1.2 prva košnja po 1.8.
1.3 izvajanje košnje iz sredine travnika navzven
1.4 prepoved vnosa hranil v tla in prepoved uporabe FFS
1.5 osnovna obtežba na KMG = 0,0 - 1,9 GVŽ/ha
1.6 na večjih pašnikih (>5 ha) v obdobju od 1.5. do 1.8. zagotoviti pas trave, širok 3 - 5 m, ki poteka čez površino travnika ali pašnika in do katerega živina nima dostopa
1.7 ohranjanje mejic z drevesi in grmovjem
1.8 ohranjanje površine obstoječih travšč - ni konverzije v njive
1.9 puščanje travnatih pasov med njivami (3 - 5 m širine)
1.10 sistematično ohranjanje posameznih grmov oziroma skupin grmov ter dreves na travščih (premer posamezne strukture cca. 3 - 15 m, skupaj cca. 1 - 3% travščica)
1.11 ohranjanje strukturiran gozdni rob, tako da se obdelovane kmetijske površine vsaj za 20 m odmaknejo od roba gozda
1.12 vzpodbujanje ekstenzivne paše in ekološke živinoreje
1.13 vzpodbujanje in promocija tradicionalnih posevkov in mešanih kultur - manj monokultur
1.14 vzpodbujanje ekološkega kmetovanja
2 gozdarstvo
2.1 topolovi nasadi: če je potrebna sečnja, naj se izvrši izven gnezdilne sezone (1.4. - 31.8.)
2.2 topolovi nasadi: ob vzpostavljanju novih nasadov zagotoviti zadostno presvetljenost in čistiti podrasti izven gnezdilne sezone (1.4. - 31.8.), če je potrebno z vidika gospodarjenja z nasadom
2.3 vzpostavitev ekocelic okoli znanih gnezd: v radiju 500 m od znanih gnezd zagotoviti mir, predvsem pa prepovedati naslednje aktivnosti - sečnje in ostala gozdarska dela; gradnjo novih gozdnih prometnic; uporabo kemičnih sredstev v gozdarstvu; vse rekreacijske dejavnosti; prelete zrakoplovov pod višino 300 m; ukrepi se izvajajo 1.4.-31.8.
2.4 vzpostavitev mreže gozdnih ekocelic: vsaj 3% površine gnezditvenega območja, ob dogovoru z lastniki in ustreznem financiranju države
2.5 zagotavljanje min 15m ³ /ha stoječega odmrlega drevoja, predvsem v drugem in tretjem razširjenem debelinskem razredu
2.6 preprečevanje zaraščanja presvetljenih barjanskih lok kot posebnega sukcesijskega stadija
2.7 zagotavljanje debeljakov kot prevladujoče razvojne faze (vsaj 50%)
2.8 zagotavljanje mehkih in širokih prehodov med gozdnimi in negozdnimi površinami (oblikovanje robu in pomlajevanje na robu gozda)
2.9 ohranjanje gozda kot pretežne rabe zemljišč
3 vodno gospodarstvo
3.1 prepoved novih drenažnih jarkov in omejeno obnavljanje obstoječih
3.2 izmenično čiščenje brežin obstoječih drenažnih jarkov
3.3 košnjo drenažnih jarkov izvajati po 1.8.
3.4 povečati obhodni čas košnje drenažnih jarkov na min. 15 let
3.5 obstoječi kamnometi / utrjene brežine se ne obnavljajo več, tam kjer njihove potrebnosti z vidika varovanja ljudi pred poplavami ni mogoče ustrezno utemeljiti
3.6 ohranjanje in revitalizacija obstoječih mlak, ribnikov in ostalih vodnih teles
3.7 vzpostavljati nove mlake
3.8 ohranjanje obrežne vegetacije vzdolž rek, potokov in jarkov
3.9 ohranjanje obstoječih trstič
3.10 prepoved izvajanja t.i. vzdrževalnih vodnogospodarskih del oziroma posegov, razen na območjih poselitve v najožjem poplavnem pasu
3.11 prepoved regulacij / sanacij izlivnih delov potokov in mrtvih rokavov
3.12 upravljanje z vodami se izvaja tako, da se ohranja naravna dinamika poplav, ter sedanji nivo podtalnice
3.13 ohranjanje vsaj sedanjo kakovost vode in ne povečevati kalnosti vode
3.14 ohranjanje naravne obrežne stene
3.15 z renaturacijo zagotoviti čimbolj stabilno gladino vode v času gnezditve (1.4.-31.8.)
4 ostalo
4.1 izolacija vseh obstoječih nevarnih sredjenapetostnih daljnovodov, kabliranje novih potencialno nevarnih sredjenapetostnih daljnovodov
4.2 markiranje ozemljitvenega vodnika obstoječih nevarnih visokonapetostnih daljnovodov, pri gradnji novih potencialno nevarnih visokonapetostnih daljnovodov upoštevati ukrepe za zmanjšanje nevarnosti trkov z vodniki
4.3 preprečiti črne gradnje, črna smetišča in odlaganje odpadnega materiala
4.4 rekreacijske dejavnosti, vključno z športnim ribištvom in čolnarjenjem, umakniti na za to določena območja, v obdobju gnezditve (1.4.-31.8.)
4.5 v notranji coni se ohranja peščene površine, lahko tudi v obliki makadamskih cest
4.6 prepoved postavljanja novih lovskih objektov in čebeljakov v oddaljenosti 500 m od znanih gnezd
4.7 prepoved požiganja travnikov in grmovne vegetacije v spomladanskem in poletnem obdobju
4.8 rekreacijske dejavnosti omejiti na urejene poti oziroma na za to določena mesta
4.9 prepoved preletavanja zrakoplovov pod višino 300 m
4.10 popolna omejitev dostopa na nekaterih delih, v obdobju gnezditve (1.4.-31.8.); prepoved ne velja za kmečka opravila
4.11 prepoved sprehajanja psov brez povodca
4.12 usmeritev urbanizacije (ni širjenja urbanizacije na najpomembnejše dele)

0.7 0 0.7 1.4 Kilometers

- Spa_gov.shp
- Barje.shp
- Ceste in železnica
- Drevesne mejice in skupine grmovja in drevja
- Druge gozdne površine (po podatkih zavoda za gozdove)
- Gojeni travniki
- Jelševje (Alnion glutinosae)
- Lokalno razvita močvirna vegetacija (manjše depresije, kolesnice)
- Mokrotni ekstenzivni travniki
- Mokrotni travniki s stožko (Molinion)
- Nasadi in drevesnice
- Nedefinirane gozdne površine
- Nitrofilna vegetacija visokih steblik
- Nišinski poplavni gozd
- Njive
- Obrežna lesna vegetacija
- Odperta vodna površina - stoječa voda
- Opuščene njive
- Ostanki visokega barja na šoti
- Površine kanalov in jarkov s pripadajočo vegetacijo
- Površine z nizkobanjansko vegetacijo (Tofieldietalia - Molinietaia)
- Površine zarašča joče se z lesnimi vrstami
- Reke in potoki
- Ruderalne površine
- Sestoji z brestovolistnim osladom (Filipendulion)
- Trstičja (Phragmition)
- Urbane površine
- Visoko šatje (Magnocaricion)
- Visokodebelni sadovnjaki
- Vodna vegetacija - pravi vodni makrofiti
- Vrtovi
- Zmerno suhi ekstenzivni travniki

Priloga 3

Priloga 4